

belijdenis van de Lutherse kerken recht doet. We spreken ook niet over de volstrekt onjuiste aanklacht inzake een „Luthersch-anthropocentrische methode“ van den Catechismus. Die beschuldiging is o.a. beantwoord door Prof. Dr K. Schilder in zijn „Heid. Catechismus“, deel I, 1947, pag. 14 e.v.

Wij dienen ons wel rekenschap te geven van het betoog, dat Dr Westerink aan zijn opmerking over de „Luthersch beïnvloede methode“ vastknoopt.

Hij is van oordeel, dat ook in het belijden zelf Lutherse invloed in den Catechismus is te bespeuren. Die invloed komt naar voren in de verwarring, die z.i. de Catechismus te zien geeft inzake de verhouding van kerk en koninkrijk Gods.

Dr Westerink schrijft in dit verband een heel blad zijde over het schema van natuur en genade, zooals dat bij Rome allesbeheerschend is.

Rome (en in navolging van haar ook Luther) scheidt streng natuur en genade. Wat buiten de kerk ligt, wat niet via de kerk rechtstreeks op de genade betrokken is, dat is de natuur.

„Het is duidelijk, — aldus de schrijver —, dat men op dit standpunt geen oog kan hebben voor de breede Schriftuurlijke opvatting van het Koninkrijk Gods als de geheele kosmos..... Men blijft met het Koninkrijk Gods, dat toch wel genadegoed is, zoo dicht mogelijk bij de kerk. Het is genadegoed, dus kerk.....

Welnu, hier is de verwarring van kerk en koninkrijk in de belijdenis verklaard. Wat men, als Lutherse invloed, onder inwerking van het schema natuur en genade, het koninkrijk eng op, omdat men 't breede Schriftuurlijke niet ziet, dan blijft men met het koninkrijk in de genadesfeer, in de buurt van de kerk hangen“.

De zaak is nu wel helder: de verwarring van kerk en koninkrijk Gods, die Dr Westerink in den Catechismus meent op te merken, wordt verklaard uit Lutherse invloed in den Catechismus, nader: uit de doorwerking via Luther van het Roomsche thema van natuur en genade.

Deze gedachte wordt volgens den schrijver nog versterkt door het feit, dat hij juist in de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels, waar Lutherse invloed ontbreekt, van een z.i. minder Schriftuurlijke onderscheiden van kerk en koninkrijk en van 'n enger begrip van 't koninkrijk niets bemerkt.

Dr Westerink beschuldigt dus niet alleen den Heidelbergschen Catechismus van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden met name in Zondag 48, maar meent ook een sterke discrepantie te moeten zien tusschen den Heidelberger eenerzijds en de Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels anderzijds.

De eerste wordt als in Roomsche-Lutherse ongeachtigheid geboren in het hoekje gezet waar de slagen vallen, terwijl de laatste als zuiver-Calvijnisch worden geprezen.

Wat zullen wij nu tot deze dingen zeggen? Wel niet anders dan dat heel dit betoog van Dr Westerink een quasi-geleerde dogmenhistorische speculatie is.

Deze speculatie is opgezet door iemand, die niet meer naar de Schrift en in overeenstemming met de Gereformeerde Confessie belijdt wat de kerk is en wat het Koninkrijk Gods en waarin hun beider samenhang bestaat.

Hij moet nu wel komen tot dwaasheden als deze theorie van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden in den Catechismus. Dwaas en onhoudbaar is deze theorie zeker. Immers wat is het geval?

Het antwoord van Zondag 48 is schier letterlijk citaat uit..... de Summa van Thomas of een van de werken van Luther? Neen, uit de Institutie van Calvijn!

In zijn Institutie, boek III, hoofdstuk 20, paragraaf 42, schrijft Calvijn over de tweede bede: „Uw Koninkrijk kome“.

Hij zegt dan o.a.: „Verder, aangezien Gods Woord is als een koninklijke scepter, wordt ons hier bevolen te bidden, dat Hij aller verstand en hart onderwerpe aan de vrijwillige gehoorzaamheid daaraan. En dat geschiedt, wanneer Hij door de verborgen inwerking zijns Geestes de krachtadigheid van Zijn Woord openbaart, zoodat het uitblinkt op de trap van eer, welke het verdient.....

We moeten wenschen, dat dit dagelijks geschiede, opdat God zich de kerken verzamele uit alle streken der wereld, die in getal uitgebreide en vermeerderde, met zijn gaven verrijke, een wettelijke orde in haar bevestige; daartegenover alle vijanden van de zuivere leer en den zuiveren godsdienst ternederwerpe, hun raadslagen verstrooe en pogingen verijdele.....

Maar de volheid daarvan strekt zich uit tot de laatste komst van Christus, wanneer God zal zijn alles in allen. 1 Cor. 15: 28“ (uitgave—Sizoo II, pag. 445).

Men ziet het: de opstellers van den Catechismus hebben bijna alle elementen van Zondag 48 ontleend aan de Institutie van Calvijn.

Er is dus geen sprake van, dat zij onder Duitsch-Lutherschen invloed dit gedeelte van ons Gereformeerd belijdenisschrift hebben geschreven.

Ook de discrepantie, welke Dr Westerink heeft aangenomen tusschen den Heidelbergschen Catechismus eenerzijds en de andere Nederlandsche Gereformeerde belijdenisschriften anderzijds, blijkt volkomen fictief te zijn. Bij de bespreking van wat de Geloofsbelijdenis zegt over de verhouding van kerk en koninkrijk Gods zal dat nog duidelijker aan den dag treden.

Amsterdam.

J. FABER.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uwer moeder niet.

Spreuken 1: 8.

Een vorig maal plaatsten we deze zelfde spreuk van Salomo als opschrift boven ons artikel. Alleen toen wezen we er op, hoe hierin indirect, een ernstige vermaning gericht werd tot de ouders, tot vader en moeder, om met geduld en wijsheid en liefde, hun kinderen het goede voor te houden — zooals het vaak genoemd wordt —; beter gezegd, om hen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren; om hen af te houden, door woord en voorbeeld, desnoods met straffen, van de paden der zonde en ze te leiden op den weg ten leven en ze daaraan te gewinnen.

Want dan pas heeft de vader het recht om te zeggen: „Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Maar daarover hadden we het reeds.

Waar nu alle aandacht op valt, is de plicht van het kind, zijn leven te richten naar hetgeen zijn vrome ouders hem in den Naam des Heeren geleerd en opgelegd hebben.

Dat geldt reeds voor het kind, terwijl het nog thuis is, maar gedurende een groot gedeelte van den dag niet meer is onder het oog van vader of moeder: als het naar school gaat en in school is; of naar z'n baas gaat of naar haar mevrouw en daar te arbeiden heeft.

Want ook dan is er al de verleiding en kan in de jonge ziel reeds de strijd, heftig, ontbranden.

Bij het naar school gaan krijgt de speelsche, op avonturen beluste jongen de boodschap mee: „Denkt er om, niet op het ijs komen. Het is zeker nog niet sterk genoeg!“ En meenens zegt hij: „Nee, moe!“ Maar dan komt hij buiten. En schittert het gladde, donkere ijs hem lokkend tegen. En zonder er bij te denken, loopt hij vlak langs den kant en benijdt uit den grond van zijn hart de bonte kraaien, die er deftig op rondstappen. Zijn zoekend oog ontdekt een halven klinker. Eens probeeren, of het ijs dien houdt! Ja, hoor, het gaat, en piepend glijdt de zware vracht over het ijs: geen gat, zelfs geen scheur! „'t Is vast sterker, dan moe dacht!“ „Maar natuurlijk er niet op komen!“ Maar dan ontmoet hij zijn schoolkameraadjes, die al druk bezig zijn, de kracht van het ijs te probeeren. Terwijl de eene op het uiterste kante van den vasten wal staat, en de andere hem vasthoudt bij de hand, doet de eerste zijn best, met den geklompten voet er een gat in te trappen. Maar gemakkelijk gaat het niet. „Houd vast“, commandeert hij zijn makker, en voorzichtig, heel voorzichtig zet hij den rechter-, dan ook den linkervoet op 't ijs, en ja, het draagt hem en voetje voor voetje schuift hij verder. En na hem een tweede! Het gaat!

Hoe wordt bij het gewaarschuwde ventje de begeerte sterk, al sterker, met die jongens mee te doen. Toch aanzet hij. Natuurlijk merken de anderen het. Ze kennen hem te goed, om niet te weten, dat dit net iets voor hem is. Als een kleine waaghals, zoo staat hij onder de jongens bekend! Dat weet hij, en hij stelt er zijn eer in! Voor geen geld ter wereld zou hij hun achting verliezen en van zijn hooge voetstuk afdalen. „Maar moeders leer dan? En zijn ja-woord?“ „Nee, niet doen!“ — Hij overwint zich zelf in deze geestelijke worsteling.

Maar zijn vriendjes laten hem niet met rust. „Hij durft niet, hij durft niet, hij is te bang, hij is te bang“, tarten ze hem in hun uitgelatenheid. „Nee, hij gaat niet op het ijs, omdat hij er niet af kan blijven, nog minder, omdat hij de leer van zijn moeder niet acht; maar enkel en alleen, om dien jongens te laten zien, dat ze hem verkeerd beoordeelen. Hij durft net zoo goed als één van hen. Als moe dat wist, zou ze hem zeker gelijk geven“. Zoo probeert hij zich zelf wijs te maken, dat zijn ongehoorzaamheid toch eigenlijk geen ongehoorzaamheid is. Al weet hij heel goed, dat het glad mis is. Maar gauw genoeg neemt het ijvermaak hem volmaakt in beslag en geniet hij er van, dat zijn oude roem gehandhaafd blijft. Pas als ze weer op den beganen grond zijn teruggekeerd, taant de blijdschap en zegt hij tegen zich zelf: „Dappere jongen, en toch heb je het verloren“. En nog pijnlijker ondervindt hij zijn nederlaag, als hij hoort, hoe een geniepiger uit de „schare“ hardop fluistert tegen zijn buurman: „Of zou hij misschien van zijn moeder niet gemoegd hebben?“

Maar die sloeg den spijker op zijn kop! Neen, hij mocht niet van zijn moeder. Haar had hij feitelijk verloochend, haar leer heeft hij verlaten.

En dezelfde verleiding, waarvoor deze jongen is bezweken, bedreigt al onze kinderen, niet pas als ze, bijna of geheel volwassen naar Indonesië, of waarheen ook, trekken, om in het leger te dienen; maar zoo vaak ze zelf een beslissing moeten nemen en tegen de zonde: „neen“ hebben te zeggen; kort en bondig „neen“; al onze jongens en meisjes, in de betrekking, waarin ze geplaatst zijn; in het gezelschap, waarin ze worden opgenomen; alléén op hun kamer, waar ze in pension zijn; bij het zoeken van ontspanning; bij hun streven, om vooruit te komen!

Jongens, meisjes; ook al ben je groot geworden, en verbeelden jullie je, het beter te weten dan vader

en moeder; en al maken jullie het jezelf wijs, dat, als je ouders wisten, wat er in het tegenwoordige leven te koop is, ze jullie anders zouden hebben geboden of verboden; al zouden je vriendjes er je om uittlachen, zoo kinderachtig te doen: „Mijn ouders willen het niet hebben!“ — houd je aan het woord van Salomo, aan het Woord des Heeren: „Hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Dat overmoedig jochie, waar ik pas over schreef, heeft 's avonds nog, voor het zich te slapen legde, zijn moeder bij zich laten komen en haar zijn zonde beleden.

Maar het gevaar is heel groot, dat op het eerste verlaten van vaders en moeders tucht of leer, een tweede, een derde volgt, en het belijden van schuld achterwege blijft; en de trek naar de zonde al grooter wordt.....!

Daarom, neemt Spreuken 1: 8 in volen ernst; zooals elk woord des Heeren!

HUISMAN.

Boekbespreking

Een belangwekkend getuigschrift

III (slot)

Het geeft te denken dat het oordeel van dr Berkhof betreffende dat toenemend relativisme ook door vele „bezwaarden“ niet wordt gezien.

In „Waarheid en Eenheid“ van 30 Sept. j.l. vond ik daarvan een typisch voorbeeld. De persschouwer van dat blad, ds M. Vreugdenhil, nam een gedeelte over van een artikel van ds F. A. den Boeft in de „Gereformeerde Kerkbode“ verschenen. Ds den Boeft schreef o.m. dit: „Men wrijft zich toch de ogen uit, als men zelfs mensen als de jonge Ridderbos hoort spreken over aansluiting bij de Wereldraad van Kerken. In principe is dat hereniging met de Hervormde Kerk. Het komt al tot openbaring in allerlei concrete aangelegenheden“. Even verder: „Men wrijft zich de ogen uit als men iemand als de jonge Ridderbos sympathiek hoort spreken over een kerkverleider en het fundament van de kerk ondergraven- de Karl Barth en men moet zich goed de consequenties van dat geval indenken. Karl Barth, acceptabel en Schilder en Greijdanus, ketters, die uitgebannen moesten worden, want die onderstelden wedergeboorte, ziet u“. Ziet hier wat ds Vreugdenhil daarop te commentariseren heeft: „Aansluiting bij de Wereldraad van Kerken is in principe hereniging met de Hervormde Kerk. Karl Barth acceptabel! Op dit — en helaas ook op andere artikelen van ds den Boeft — kan maar één antwoord gegeven worden: vergeet het negende gebod niet“.

Dat laatste zal wel moeten beteekenen: ds den Boeft liegt. Ds Vreugdenhil kan de conclusie i.v.m. de aansluiting bij den Wereldraad fout vinden, reden om het 9e gebod in het geding te brengen mag dat toch niet zijn. Het is overigens niet de eerste keer dat men onrechtmatige beschuldigingen doet inzake het 9e gebod. Merkwaardig genoeg wordt ds Vreugdenhil door zijn eigen hoofdredacteur, in hetzelfde nummer, weersproken. Dr J. Schelhaas schreef daarin immers: „En men vergisse zich niet: er zijn er in onze kerken, die rusteloos voor aansluiting ijveren. Men heeft nu nog niet zijn doel bereikt. Maar men zal de actie daarvoor onverminderd en helaas onverhinderd voortzetten“. — Vindt ds Vreugdenhil nu dat zijn hoofdredacteur gelogen heeft? Hij harleze de artikelen van dr H. N. Ridderbos in het „Gereformeerd Weekblad“ over deze kwestie, of de brochure van ds Krijger.

En Barth niet acceptabel? Ds Vreugdenhil vrage, als persschouwer, abonnementen op eenige Herv. weekbladen, dan kan hij dezelfde ervaring opdoen als ik.

Om een beeld van dr Schelhaas over te nemen: het lijkt me dat ds Vreugdenhil gemakkelijk den kameel op eigen erf doorzwelgt, maar de „mug“ bij ons uitzuigt tot den laatste druppel. Het is wel waar wat dr Schelhaas zegt: „Wij leven in een tijd vol dodelijke gevaren“. Die gevaren liggen in de onmiddellijke omgeving van dr Schelhaas, en zelfs zijn eigen medewerkers zien ze niet eens, of willen ze misschien niet zien.

Dat ds den Boeft allerm minst „valsche getuigenis“ sprak, kan nog op heel andere wijze blijken. In zijn „Voorwoord“ (!) tot de 2e uitgave van de artikelen-serie: „Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond“ maakt de schrijver G. Puchinger, in verband met moeilijkheden binnen S.S.R., deze opmerking: „Daarom is het werk van de Vrije Universiteit bij dit geding ook ten nauwste betrokken... ook hier: quo vadis hoogleraren en studenten?“

Bij dit alles baat, evenmin als dit in Dr Kuyper's dagen geduld werd, niet enig compromis: hier wordt zowel de antithese als de gemeenschapsband alléén door het gereformeerde beginsel bepaald!

En het erge nu is dit, dat men de ernst van die gereformeerde beginselen voor de dagelijkse praktijk inzake antithese en gemeenschapsband ook onder de ouderen al meer iets specifiek acht voor de dagen van dr Kuyper en de oprichtingstijd van S.S.R., maar vandaag openlijk ontkenen, ja zelfs caricaturiseert!

Men vraagt zich ernstig af de laatste jaren: moet

het eerste te heten gelijke spat. w
De le
zien wa
strijd b
fessie. E
kere ho
in afsp
meene c
voor de
zou een
Bij
ganisat
daarna
gereform
daag he
zijn ter
gen die
drager
schrift
volle do
ja juist,
„De hu
gebroke
trale fa
t r o u
den in
noot 18
Ik wi
cludeert
doet er
maar zc
oordeele
komen.
hinderd
toe heef
testoord
merkten
belang
de theo
dat lang
niet zoo
de „vrie
van Niff
schenen.
ring voc
Prof.
mijn boe
nieuwe
men er
gewijzig
met rom
maar zo
éene ho
Kerk v
het boek
in het b
zich zee
de barth
te kunne
Zoo is
uitgelate
der pers
De laats
niet mis
„synoda
velen me
Dr Berke
er een t
waardee
overeenk
op te tre
gevorm
Hiermee
of misse
Wereldr
dichter
Het t
dat dit
schijnt
samenp
bizonde
Het z
de ooger
hof ons
weerhou
Haagsch
Wil de
zelfs nie
Maar he
met een
gebonden
ze willen
binden, z
steeds d
alsof er
alleen: v
blijven,
nen. Me
van die
gelijk, g
Dat kan
waar vol
handelin
Daaro